

У бартерному договорі із ЗЕД загальна вартість товарів (робіт, послуг), що імпортуються та експортуються, виражається в іноземній валюті, віднесеній НБУ до першої групи класифікатора іноземних валют. Державою може бути заборонено проведення бартерних операцій товарами (роботами, послугами) згідно з переліком, що визначається КМУ.

Імпортовані товари за бартерним договором, згідно з яким експорт випереджає імпорт, мають бути ввезені на митну територію України в терміни, встановлені бартерним договором, але не пізніше 90 календарних днів з дати оформлення митної декларації товарів, що експортуються за бартерним договором (у разі експорту робіт (послуг) – дати підписання акта виконаних (наданих) робіт (послуг) [7].

У бухгалтерському обліку бартерні операції відображаються як за експортними, так і за імпортованими операціями. Після здійснення бартерної операції відображається залік взаємних вимог суб'єктів бартерного контракту.

Особливостями бухгалтерського обліку бартерних операцій є:

відсутність розрахунків з іноземними контрагентами в грошовій формі;

визначення моменту відвантаження продукції на експорт моментом її реалізації;

облікове відображення розрахунків з іноземним партнером на двох субрахунках: 632 "Розрахунки з іноземними постачальниками і підрядниками" і 362 "Розрахунки з іноземними покупцями і замовниками";

кредиторська заборгованість іноземному партнеру та товари, що імпортуються, повинні дорівнювати контрактній вартості відвантаженої на експорт продукції;

обмін може бути здійснений як подібними, так і неподібними активами.

Тільки товарообмінні (бартерні) операції суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, що здійснюються без розрахунків через банки, належать до ліцензування Міністерством економіки України. Ураховуючи, що залік між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності зустрічних однорідних вимог не заборонений Законами України, укладання таких угод може призвести до санкцій, передбачених законодавством про розрахунки в іноземній валюті.

Наявність належним чином оформлених документів, що припиняють зобов'язання по зовнішньоекономічних угодах шляхом зарахування зустрічних однорідних вимог, є підставою для зняття комерційними банками з контролю експортно-імпортних операцій своїх клієнтів.

Таким чином, проаналізувавши ситуацію з бартерними операціями в Україні, можна зробити висновок, що є певні проблеми в зовнішньоекономічних відносинах, які можливо врегулювати, поступово відмовившись від товарообмінних операцій, чим можна переорієнтувати зовнішньоекономічну діяльність в Україні.

Наук. керівн. Литвиненко А. О.

Література: 1. Sallins M. Stone. Age Economics / M. Sallins. – Chicago : Aldine Transaction, 1972. 2. Bell D. Modes of Exchange: Gift and Commodity / Bell D. // Journal of Socio-Economics. – 1991. – Volume 20, Issue 2. – P. 167. 3. Международные экономические отношения : учебн. пособ. для вузов / под ред. Л. Е. Стровского. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. 4. Мочерний С. В. Основи економічної теорії : навч. посібн. / С. В. Мочерний. – 3-ге вид., стереотип. – К. : ВЦ "Академія", 2009. – 504 с. 5. Про оподаткування прибутку підприємств : Закон України від 28.12.1994 р. № 334/94-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/334/94-вр>. 6. Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій в сфері зовнішньоекономічної діяльності : Закон України від 23.12.1998 р. № 351-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/351-14>. 7. Про зовнішньоекономічну діяльність : Господарський кодекс України від 16.04.1991 р. № 959-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>. 8. Про деякі питання регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності : Постанова Кабміну України № 756 від 29.04.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua>.

Монаршенко І. М.

УДК 339.371.2

Студент 3 курсу
факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ОБЛІК РЕАЛІЗАЦІЇ ТОВАРІВ У КРЕДИТ ТА З РОЗСТРОЧКОЮ ПЛАТЕЖУ

Анотація. Розкрито економічну сутність понять "реалізація товарів у кредит" та "реалізація товарів із розстрочкою платежу". Досліджено особливості процедури споживчого креди-

---

© Монаршенко І. М., 2014

тування населення. Проаналізовано основні проблеми, пов'язані з організацією та веденням обліку реалізації товарів у кредит та з розстрочкою на підприємствах.

Аннотация. Раскрыта экономическая сущность понятий "реализация товаров в кредит" и "реализация товаров с рассрочкой платежа". Исследованы особенности процедуры потребительского кредитования населения. Проанализированы основные проблемы, связанные с организацией и ведением учета реализации товаров в кредит и с рассрочкой на предприятиях.

Annotation. The economic essence of the concepts of sale of goods on credit and sale of goods on deferred payment is investigated. The peculiarities of consumer lending procedures are studied. The basic problems related to the organization and accounting of selling goods on credit and by installment in the workplace are analysed.

Ключові слова: відсотки, дохід, кредит, реалізація товарів, розстрочка.

На сучасному етапі розвитку економіки важливе місце займає подальше вдосконалення порядку кредитування споживчих потреб населення, зокрема при продажу товарів фізичним особам у кредит, тобто на умовах відстрочення або розстрочення кінцевого розрахунку, на визначений строк і під відсоток. Продаж товарів у кредит створює покупцям можливість придбати необхідні товари, не маючи при собі значної суми коштів, не заощаджувати протягом тривалого терміну гроші на купівлю уподобаної речі. Для торговельних організацій – це ще один зі способів прискорення реалізації товарів розширення ринку збуту товарів, покращення рівня обслуговування покупців.

Торгівлю на виплати може здійснювати будь-який суб'єкт господарювання, незалежно від форми власності та резидентності. Вона є одним із видів договору купівлі-продажу, за яким одна сторона (продавець) передає або зобов'язується передати майно (товар) у власність другій стороні (покупцеві), а покупець приймає або зобов'язується прийняти майно (товар) і сплатити за нього певну грошову суму. Розстрочку детально розглянуто в статті 695 Цивільного кодексу України (далі – ЦКУ). Згідно з нею за умови продажу товару в кредит покупець не відразу, а поступово погашає вартість товарів, що придбаються. При цьому оформлюють договір купівлі-продажу товарів у кредит. Договір між продавцем і покупцем, який здійснюватиме оплату товарів шляхом відрахувань з його заробітної плати (стипендії) за місцем роботи (навчання), складається у трьох примірниках [1].

Істотними умовами договору купівлі-продажу товарів у кредит є ціна товару, порядок, строки і розміри платежів, які повинен проводити покупець. Причому договором передбачається сплата покупцем товару відсотків, розмір яких встановлюється в договірному порядку. Товар продається в кредит за цінами, що діють на день продажу, а зміна ціни на товар не є підставою для проведення перерахунку, якщо інше не встановлено договором або законом. Розрахунки за продані у розстрочку товари проводяться один раз на місяць у строки, визначені договором.

Кредити надаються фінансовими установами, зокрема банками. Вони оплачують товар, вибраний покупцем, переказуючи суму кредиту продавцю товару.

Відсотки за товарним кредитом повинні визначатися у вигляді фіксованих сум, відсотків від основної суми боргу.

Товарний кредит розглядається в оптовій торгівлі. Для чіткого роз'яснення обліку товарного кредиту необхідно його проаналізувати з двох боків: власне постачання товарі (робіт, послуг) і постачання послуг – нарахування і сплата відсотків.

Передача товарів покупцю при товарному кредиті в податковому обліку в продавця виникає валовий дохід на суму проданих товарів.

Валовий дохід зараховується у балансі продавця на момент відвантаження товарів. Щодо робіт, послуг – на дату фактичного надання результатів робіт, послуг платником податків.

Дохід продавця також зростає на суму відсотків, що нараховуються за надання товарного кредиту на дату нарахування відсотків у терміни, зумовлені кредитним договором.

Виникнення податкових зобов'язань із ПДВ при продажу відбувається за першою з подій, і виникнення валового доходу [2].

Відповідно при одержанні товарів у податковому обліку покупця виникають валові витрати, включаючи суму відсотків за користування кредитом і податковий кредит із ПДВ.

Відсотки за користування позиками в первісну вартість не включаються, а відносяться на витрати того періоду, де вони були здійснені [3].

Порядок відображення товарного кредиту слід розглянути на прикладі 1.

ТОВ "Мрія" уклало договір на продаж товарів у кредит із ПП "Темп". Продажна вартість товарів за договором складає 30 000 грн, у тому числі ПДВ – 5 000 грн. Розрахунок за продані товари відбувається через 3 місяці після продажу (передачі товарів покупцю). За відстрочку платежу покупець щомісяця сплачує відсотки в розмірі 600 грн, у тому числі ПДВ – 100 грн.

Сума відсотків за товарним кредитом за три місяці складає 1 800 грн (600 × 3 міс). Загальна вартість товару за договором – 31 800 грн. Собівартість проданого в кредит товару складає 15 000 грн.

Відображення операцій з продажу товарів у кредит в обліку продавця і покупця наведено у таблиці [4].

**Відображення в бухгалтерському обліку операцій
з продажу товарів у кредит**

Зміст операцій	Сума	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1. Облік у продавця			
Відвантажено товари	30 000	361	702
Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	5 000	702	641
Відображено собівартість реалізованого товару	15 000	902	281
Списано на фінансові результати дохід від реалізації товару	15 000	702	791
Списано на фінансовий результат собівартість реалізованого товару	15 000	791	902
Нараховано відсотки за товарним кредитом за договором за 1-й місяць	600	373	719
Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	100	719	641
Списано на фінансовий результат дохід за на нарахованими відсотками	500	719	791
Отримано відсотки від покупця	600	311	373
2. Облік у покупця			
Отримані товари від продавця	25 000	281	631
Відображено податковий кредит із ПДВ	5 000	641	631
Відображено витрати за відсотками за товарним кредитом за 1-й місяць	500	952	685
Відображено податковий кредит із ПДВ за відсотками	100	641	685
Здійснено оплату відсотків	600	685	311
Списано витрати за відсотками на фінансовий результат	500	791	952
З поточного рахунку перераховано оплату за товар	30 000	631	311

В умовах низьких грошових доходів населення надзвичайно важливе значення має розширення продажу товарів у розстрочку. Дана форма торгівлі надзвичайно популярна в усіх країнах світу. Разом із тим в Україні вона сьогодні застосовується обмежено.

За своєю сутністю продаж товарів із розстрочкою платежу – один з видів товарного кредиту, але розповсюджений у роздрібній торгівлі.

Передача у розпорядження покупцеві товарів, що придбаваються у розстрочку, здійснюється за умови внесення першого внеску (завдатку) з передачею права власності на такі товари після кінцевого розрахунку. Саме це і є відмінністю торгівлі в розстрочку від торгового кредиту.

Згідно з правилами сума розстрочки, що надається, не повинна перевищувати розмір суми заробітних плат, які залежать від терміну розстрочки. У разі, якщо вартість товарів перевищує граничну суму розстрочки, то покупець зобов'язаний погасити різницю при одержанні товару шляхом внесення готівки до каси продавця або безготівкового перерахування через банківські установи [5].

При продажу у розстрочку транспортного засобу в розрахунку або в акті прийняття-передачі проставляється відмітка "Розстрочка", яка також повинна бути у свідоцтві про державну реєстрацію.

Погашення суми розстрочки покупець може здійснювати шляхом внесення готівки до каси продавця або шляхом безготівкового перерахування через банківські установи. На підставі письмової заяви покупця розрахунки можуть проводитися підприємством, де працює (навчається) покупець, шляхом відрахування з його заробітної плати (стипендії) суми чергового платежу та відсотків за наданий кредит у строки та у розмірах, що передбачаються договором.

У разі затримки чергового платежу нараховується відсоток обумовлений в договорі і стягується пеня за кожен день затримки. За умов затримки більше 3-х місяців продавець має право звернутися з позовом до суду. За процентами за розстрочку дохід визначається на дату їх нарахування, зазначену в договорі.

В обліку за договором продажу з розстрочкою платежу відображається дохід у продавця на суму контрактної вартості товару без ПДВ після кінцевого розрахунку. Щодо податкового зобов'язання з ПДВ, воно виникає у момент передачі товарів у розпорядження покупця.

Слід зазначити, що здійснення кредитування споживчих потреб населення, у тому числі при продажу товарів фізичним особам у кредит, зокрема на умовах розстрочення кінцевого розрахунку,

на визначений строк і під відсоток, є справою важливою й актуальною. Споживче кредитування сприятиме більш повному задоволенню різноманітних споживчих потреб населення, підвищенню його життєвого рівня та соціально-економічному розвитку країни.

Наук. керівн. Шушлякова О. В.

Література: 1. Цивільний кодекс України. – К. : Кондор, 2003. – 400 с. 2. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : – <http://rada.gov.ua>. 3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси", затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 20.10.99 № 246 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>. 4. Маляревський Ю. Д. Облік у галузях виробництва і послуг : навчальний посібник / Ю. Д. Маляревський, М. С. Горяєва, Н. С. Пасенко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 400 с. 5. Про затвердження Правил торгівлі у розстрочку фізичним особам : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 березня 2011 р. № 383 // Урядовий кур'єр. – 2011. – 12 с. 6. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7 грудня 2000 р. № 2121-III // Урядовий кур'єр. – 2001. – 3 с. 7. Про захист прав споживачів : Закон України від 1 грудня 2005 р. № 3161-IV // Урядовий кур'єр. – 2006. – 14 с.

УДК 336.717.13

Кочена А. С.

Студент 3 курсу
факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

СУТНІСТЬ ТА АНАЛІЗ СТАНУ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК

Анотація. Розглянуто сучасний стан розвитку ринку платіжних карток, основні переваги та недоліки використання платіжних карток. Визначено правові поняття розрахунків із використанням платіжних карток. Досліджено напрями вдосконалення електронних платежів.

Аннотация. Рассмотрено современное состояние развития рынка платежных карточек, основные преимущества и недостатки использования платежных карточек. Определены правовые понятия расчетов с использованием платежных карточек. Исследованы направления совершенствования электронных платежей.

Annotation. The current state of the payment card market development is investigated. Main advantages and disadvantages of the use of payment cards are studied. Legal concepts of payments using payment cards are identified. Ways of improvement of electronic payments are considered.

Ключові слова: платіжна картка, готівкові та безготівкові розрахунки.

Сьогодні спостерігається гостра конкуренція банків щодо їхньої боротьби за нові сегменти ринку карткового бізнесу. Зацікавленість клієнтів у надійному і зручному засобі розрахунку стимулює діяльність банків у наданні різноманітних якісних послуг і продуктів. За допомогою карток клієнти можуть отримувати заробітну плату та пенсію, розраховуватися в торговельних мережах, замовляти та оплачувати найрізноманітніші послуги, здійснювати банківські перекази та одержувати кредити.

Питанням розвитку системи безготівкового обслуговування за допомогою платіжних карток присвячені роботи таких науковців, як Ф. Бутинець, В. Кетечкова, В. Коваленко, О. Любунь, В. Міщенко, О. Роїна, Н. Слав'янська, Є. Терехова, О. Шевчук, Н. Шульга, Чайковський Я. І., В. Усоскін [1]. Дослідженнями питань становлення та розвитку карткового ринку в Україні займалися такі вчені та практики, як Герасимович А. М., В. Кравець, В. Поздняков, В. Берников, А. Бірюков, В. Харченко, Ю. Коваль, А. Звездочкін, Т. Валентинова та ін. [2].

Метою даної статті є дослідження стану розвитку ринку платіжних карток в Україні та особливості їх використання, розкриття сучасних проблем, які впливають на даний ринок.

Картковий ринок в Україні почав формуватися в 1994 – 1995 роках, коли кілька банків почали співпрацю з міжнародними платіжними системами VISA та MasterCard.

Платіжна картка – персоналізований платіжний інструмент, який надає можливість користувачу картою здійснювати безготівкові розрахунки з оплати товарів, послуг, а також отримання готівки в відділах банків і банківських банкоматах. Прийняття картки до сплати та видачі готівки з неї здійснюється підприємствами торгівлі, сервісу та банками, які є членами платіжної системи, яка обслуговується картками [3].